

BOHUS

RÄDDNINGSTJÄNSTFÖRBUND

Gert Karlsson
Christer Mörlin

Januari 2017

Bohus Räddningstjänstförbund Direktionen

Några jämförelser mellan Bohusläns räddningstjänstförbund (Borf) och 10 andra räddningstjänstförbund.

o. Sammanfattning

Vi har granskat totala antalet hel- och deltider, antalet personer som skickas ut vid olika larmsituationer, antal larm och genomsnittlig tid vid åtta olika larmsituationer för år 2015. Vidare har vi ställt några frågor om fri inryckning och om räddningstjänstförbundens förmåga finns dokumenterat i respektive förbunds handlingsprogram när det gäller invändig och utvändig släckning.

Enkäten som skickades ut har stämts av med förbundschefen, ansvarig inom Borf och facklig företrädare.

Vi kan konstatera

att det föreligger skillnader mellan Räddningstjänstförbunden som ofta synes bero på kulturella och organisatoriska orsaker, som avgör hur stor insatsstyrka man skickar ut vid larm

att man beroende av detta inte ska dra alltför långtgående slutsatser om insatsstyrkornas storlekar vid olika typer av insatser

att vi trots dessa förbehåll inte kan se, i denna granskning, att Borf skulle sticka ut anmärkningsvärt jämfört med andra förbund när det gäller insatsstyrkornas storlek vid några olika larm

att några förbund har svårt att få fram uppgifter, då deras datasystem inte kan leverera begärda uppgifter

att det är svårt att få ett bra grepp om tillämpningen av "fri inryckning" då definitionen av fri inryckning inte är entydigt definierat

att Räddningstjänstförbundens förmåga vid invändig respektive utvändig släckning i de flesta fall inte synes tas upp i respektive handlingsprogram

BOHUS RÄDDNINGSTJÄNSTFÖRBUND

Vi vill särskilt understryka att det föreligger svårigheter att dra alltför långtgående slutsatser av skillnader mellan räddningstjänstförbunden, då kulturerna och tillsammans med individuella organisationslösningar skiljer sig åt.

Revisionsrapporten har skickats ut till samliga i granskningen ingående Räddningstjänstförbund för avstämning och rättelse av eventuella sakfel.

1. Revisionsfrågan

Hur ser Borf ut vid en jämförelse med 10 andra räddningstjänstförbund avseende utrykningsbemanning vid åtta olika insatser, fördelningen hel- och halvtider, användandet av begreppet fri inryckning och antal larm och genomsnittlig tid per larm inom åtta utvalda larmsituationer.

2. Metod och avgränsning

Revisionen har tillsammans med förbundschefen, ansvariga tjänstmän och fack inom Borf tagit fram det instrument i form av en enkät som legat som underlag för att få in uppgifter från 10 andra räddningstjänstförbund. Förutom Borf har räddningstjänstförbunden ombetts komma in med uppgifter om insatsstyrkornas storlek vid 8 olika händelser. En avgränsning till åtta händelser har skett medvetet för att få en rimlig omfattning av materialet. Det kan också föreligga svårigheter att dra alltför långtgående slutsatser av skillnader mellan räddningstjänstförbunden då det också finns olika kulturer inom förbunden som tillsammans med lite individuella organisationslösningar kan vara avgörande för hur man väljer storlek på insatsstyrkan mm.

Vissa räddningstjänstförbund har inte kunnat få fram uppgifter för 2015 pga att de inte kan få fram begärda uppgifter ur sitt datasystem. Några inväntar implementering av nya system varefter man ska kunna få fram ytterligare statistikuppgifter.

Vi vill betona svårigheterna med att dra långtgående slutsatser när det gäller jämförelser mellan förbundens uppgifter, då det i flera fall vid angivande av uppgifterna givits tilläggförklaringar, som visar att flera räddningstjänstförbund ofta har egna förtydliganden varför en insatsstyrka ser ut som den gör.

Alla bedömningar och slutsatser skall ske med stor ödmjukhet och försiktighet.
--

BOHUS **RÄDDNINGSTJÄNSTFÖRBUND**

3. Antal invånare i upptagningsområdet och personal och fördelningen hel- och deltider.

Av **bilaga 1** framgår hur antalet hel- och deltider fördelar sig inom respektive räddningstjänstförbund. Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund har ett upptagningsområde som är drygt 100 000 personer fler än de andra ingående räddningstjänstförbunden i denna granskning.

Kommentar

Borf har 124 personal på ett upptagningsområde på ca 70 000 invånare medan Jämtlands räddningstjänstförbund har en total personalstyrka på ca 500 på ett upptagningsområde på 64 384 invånare, vilket visar dels på olikheterna i materialet och på svårigheterna att göra riktigt rättvisande bedömningar.

4. Hur många personer skickar SoS Alarm ut vid några olika larmsituationer.

Av **bilaga 2** framgår att vi granskat åtta olika larmsituationer. Av **bilaga 2** framgår att antalet insatta brandmän är relativt lika vid brand i industri. Vid brand i terräng så larmas 3 stationer vid Karlstadregionens räddningstjänstförbund.

Kommentar

*Nästan samtliga förbund har påpekat att **situationen** får avgöra om ytterligare brandmän måste kallas in i olika situationer. Av **bilaga 2** anser vi oss inte kunna se att Borf sticker ut på något anmärkningsvärt sätt när det gäller antal personer som larmas ut vid de åtta olika situationer som vi valt ut.*

5. Antal larm år 2015 för våra åtta utvalda larmorsaker och genomsnittligt antal timmar per larm.

Av **bilaga 3A** framgår antalet larm för våra åtta utvalda utlarmningsorsaker. Av bilagan framgår att Borf ligger relativt högt när det gäller utlarmning för ”tvåbilsrock på motorväg” (136) och brand i industri (42) visavi de övriga räddningstjänstförbunden.

BOHUS RÄDDNINGSTJÄNSTFÖRBUND

Kommentar

Den höga siffran för "tvåbilsrock" kanske inte är så förvånande, då trafiken på E 6:an är omfattande inte minst sommartid. Däremot är uppgifterna när det gäller "brand i industri" (42 larm) högre än för övriga räddningstjänstförbund.

I **bilaga 3B's**, redovisas genomsnittligt antal timmar per larm. För år 2015 har uppgifter för Borf tyvärr inte funnits möjlighet att ta fram i nuvarande system.

Kommentar

Vår förhoppning är att statistiksystemet inom Borf ska kunna utvecklas och bli lite mer fullödiga inför kommande år.

Västra Mälardalens räddningstjänstförbund anger att de inte kan få fram mantimmar, då man bytt verksamhetssystem från Alarmos till Deadalos. Dessutom blir inte siffrorna rättvisande då man i svaret från Västra Mälardalens räddningstjänstförbund praktiserar något man kallar "passningslarm". Som exempel anges "Station Köping befinner sig på en trafikolycka utefter E 18 och är ej gripbar för annan händelse i Köping. Då ställer vi station Arboga mitt emellan Arboga och Köping på passning för att kunna åka både mot Köping (andra larm) eller mot larm i Arboga. Detta medför att den personalen sätts upp (tiden) på samma larm. Vi leker med tanken att Köpingstationen varit borta en timme på insats med fem personer lika med fem mantimmar. Samtidigt har station Arboga "passat" med fem man i en timme detta medför att insatsens tid totalt mantimmar blir 10 mantimmar fast det insatsmässigt endast varit 5 timmar".

Kommentar

Vi kan bara notera att systemet hos Borf inte kunnat ge oss möjlighet att få fram antal timmar per larm, vilket hade varit intressant för larmen "tvåbilsrock på motorväg" (136 larm) och "brand i industri" (42 larm), där uppgiften för utlarmning "brand i industri" ligger påfallande högt visavi övriga förbunds utlarmningar. När det gäller "singelolycka med personbil" har Borf och Jämtlands räddningstjänstförbund inte blivit larmad i något fall under 2015.

Vi har bedömt att Västra Mälardalens räddningstjänstförbunds förklaring till redovisade insats mantimmar är viktig för att förstå komplexiteten när det gäller hur insatstimmar kan redovisas.

BOHUS **RÄDDNINGSTJÄNSTFÖRBUND**

6. Tillämpning av begreppet fri inryckning

På frågan om fri inryckning tillämpas, **bilaga 4 A**, svarar fem räddningstjänster ”ja” att så sker. En räddningstjänst anger att fri inryckning endast sker vid drunkningslarm och en annan att fri inryckning gäller vid prio ett larm.

På frågan hur man definierar fri inryckning så är spridningen (definitionerna) stor hur man uppfattar ”fri inryckning”. Sydöstra Skånes räddningstjänstförbund svarar att man tog bort fri inryckning år 2000 och att man larmar nästa enhet/ station efter behov och insatsförmåga.

Kommentar

Vi kan inte se att begreppet ”fri inryckning” är definierat eller är tydligt klarlagt vilka kriterier det innebär, när man säger att man använder sig av ”fri inryckning”. Därför försvåras en adekvat jämförelse. Av svaren att döma växlar det en del mellan de olika räddningstjänstförbunden vad begreppet innebär.

7. Vad skall Ert räddningstjänstförbund ha för förmåga enligt Ert handlingsprogram vid lägenhets- och villabrand?

När det gäller vad som står i respektive förbunds handlingsprogram så har ingen svarat entydigt ja på frågan utan det är en bredd i svaren som återges i **bilaga 5**. Vi återger några svar nedan.

Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän anger att två av sju stationer inte klarar invändig släckning initialt men förstärkning från annan station kan bistå med uppgiften.

Sydöstra Skånes Räddningstjänstförbund anger att det ”ej redovisas i handlingsprogrammet utan att det är en operativ fråga”. Vidare förklarar man också vad man menar med Operativ Räddningstjänst. ”Närmaste enhet/ station larmas och därefter efter insatsförmåga och ledningsbehov. Vi tar dessutom höjd för årstid och tidpunkt på dygnet, vilket innebär att det blir en väldigt initierad utlarmning”.

Kommentar

Förmågan att ta hand om invändig och utvändig släckning anges inte genomgående i handlingsprogrammen utan ger en splittrad bild.

BOHUS
RÄDDNINGSTJÄNSTFÖRBUND

Kopia för kännedom
Kommunfullmäktige i Ale kommun
Kommunfullmäktige i Kungälv kommun
Revisorerna i Ale kommun
Revisorerna i Kungälv kommun

Totalt antal personal, heltider och deltidar vid 11 räddningstjänstförbund

	50 277	85 354	70 000	64 384	141 000	51 142	24 542	79 098	55 959	194 810	47 276	totalt antal			öv pers		
												antal stationer	personal	heltider		antal deltidar	
Alingsås- Vårgårda räddningstjänstförbund													3	96	42	42	
Bergslagens räddningstjänstförbund													ny enkät på g				
Bohus räddningstjänstförbund													5	124	22+2 vik	88	
Jämtlands räddningstjänstförbund													32	500	30	350	
Karlstadsregionens räddningstjänstförbund													12	315	41	212 + värn 15	
Kommunalförbundet södra Hälsingland													8		46	93	
Räddningsförbundet Mitt Bohuslän													7		58 ***)	129	
Sydöstra Skånes räddningstjänstförbund													8	170-189	50	125	10 sotn
Södra Dalarnas räddningstjänstförbund													ej inkom enkät				
Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund													24*	500	130	300 + 65 värn	
Västra Mälardalens räddningstjänstförbund													4**	82	38 ****)	44 ****)	

*) inkl 6 värn

**) 4 plus en station på en ö i Mälaren

***) 58 varav 38 i utryckningstjänst

****) Detta är omräknat i tjänster. Vi har flera anställda för att klara numerären.

											Bilaga 2
Hur många personer skickar Ni ut vid olika larmsituationer											
Alingsås											
	Bergslagen	Borf	Jämt	Karlstad	S:a Hälsing	Mitt	Sydöstra Skånes	S:a Dalarna	S:a Älvsborg	V:a Mälardal-	
A. Tvåbilskrock motorväg											
11 till 12 RCB *)	10	10 resp 17	**)	8 till 10	5	12	ej svar	5 till 10	10	10 ****	
B. Villalarm	12	10	minst 2			7	på enkät	5	minst 10	5 ****	
C. Brand i terräng	2 till många	5 till 10	station	1 till 3 stat larm	5	7		5	minst 10	4 ****	
D. Brand i industri	17 initialt	10 till 15		3 stat larmas	10 +ledn	12		10 till 25	minst 10	5 ****	
E. Singeolycka	6	5	5 resp 7	5	3 till 5	7		5	5 till 8	5 ****	
F. Utsläpp farligt ämne	17	15	5 till 15	1-3 stat larmas	5	12		5 till 15	minst 20	5 ****	
G. Person i svår belägenh	6	5	5 till 7	5	3 till 5	IL+ 6		3 till 5	ca 10	4 till 5 ****	
H. Bussolycka	17	15	15	3 stat larmas	5 + ledn	12		5 till 10	ca 20	5 ****	
*) Beror på olyckans omfattning											
**) vi har inre befäl som samlokaliserar med SOS Alarm därför sker det en dynamisk utlarmning											
***) SÖRF har räddningsvärn											

<p>***) Grunden är att vår IL alltid har sk medlyssning på inkommande larm, dvs står i direktkontakt med SOS och den som larmar. Inbegär om han vill ha ytterligare stationer larmade.</p>											
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Antal larm för 2015 vid åtta olika insatser													Bilaga 3 A
(Se också bilaga 3B)													
	Alingsås	Bergslagen	Borås	Jämt	Karlstad	S:a Hälsing	Mitt	Sydöstra	S:a	S:a Älvsborg			
							Bohuslän	Skånes	Dalarna				V:a
													Mälardalens
A. Tvåbilsrock motorväg	18	46	136	0	38	0	5	*)	24	**)			0
B. Villabrand	42	40	30	41	151	15	23		12				67
C. Brand i terräng	18	0	90	0	142	0	121		69				***)
D. Brand i industri	3	3	42	71	4	0	6		4				0
E. Singeolycka personbil (ej motor)	71	174	0	0	191	120	113		111				109
F. Utsläpp farligt ämne	0	49	25	51	55	0	16		25				0
G. Person i svår belägenhet	7	23	11	0	32	10	9		10				1
H. Bussolycka	0	1	1	0	1	0	7		6				0
*) Har svarat med annan uppställning på larmen													
**) Kan inte få fram uppgifterna för 2015													
***) Siffran ej uppgiven men brand i terräng kan vara "pyrbrand i stubbe likväl som skogs-/gräsbrand > 100 kvm"													

Genomsnittligt antal timmar per larm												Bilaga 3 B	
(se också bilaga 3 A)													
													V:a
													Mälardalens
	Alingsås	Bergslagen	Borås	Jämt	Karlstad	S:a Hälsing	Mitt	Sydöstra	S:a	S:a Älvsborg			
							Bohuslän	Skånes	Dalarna				
A. Tvåbilsrock motorväg	6,35	1,00	****)	0,00	****)	0,00	7,80	*)	4,70	**)			****)
B. Villabrand	15,59	3,31		2,01		2,50	18,90		15,00				
C. Brand i terräng	7,10	0,00		0,00		0,00	6,90		4,00				
D. Brand i industri	80,02	10,00		1,32		0,00	24,90		56,00				
E. Singeolycka personbil (ej motorv)	5,42	3,00		0,00		1,3 tim	6,40		3,00				
F. Utsläpp farligt ämne	0,00	5,30		0,00		0,00	7,36		4,00				
G. Person i svår belägenhet	5,34	4,90		0,00		1 tim	7,90		2,00				
H. Bussolycka	0,00	11,00		0,00		0,00	11,50		4,30				
*) Har svarat med annan uppställning på larmen													
**) Kan inte få fram uppgifterna för 2015													
***) Uppgifter kan enligt uppgift ej fås fram, då man precis bytt verksamhetssystem från Alarmon till Deadalos.													
****) Ej kunnat lämna uppgifter													

Tillämpar Ni begreppet "fri inryckning" hos Er?

	Tillämpar Ni fri inryckning?	Kommentar
Alingsås, Vårgårda RB	Ja	Det är överenskommet med dt.anställda att vi vill ha loss så många som möjligt vid stora larm. Gäller några få larm per år.
Berslagsslagens RB	Ja	Ingen kommentar
Bohus RB	Ja	Se bilaga 4B
Jämtlands RB	Ja	Alla på orten som har möjlighet att inställa sig för tjänstgöring. Detta är en bonus. Om det sker. Vi nyttjar 2-stationslarm vid behov
Karlstadsregionens RB	*)	De som hörsammar larmet kan åka till stationen, får betalt antingen 1 timme om man inte åker eller för tiden man är ute. OBS! Endast vid drunkning se bilaga 4A
KF Södra Hälsingsland	Ja **)	"Fri inryckning gäller vid prio 1 larm."
RB Mitt Bohuslän	Nej ***)	Förekommer ej
Sydöstra Skånes RB	Nej ****)	Ej kommentar
Södra Dalarnas RB	Nej *****)	Vid larm välkomnas personal utanför tjänstgörande vaktgrupp att infinna sig för tjänstgöring. Sådan personal erhåller då timersättning enligt RIB-avtal.
Södra Älvsborgs RB	Nej *****)	Ej kommentar
Västra Mälardalens RB	Ja *** ****)	Den som hör larmet och kan komma är välkommen. Inget krav att bära personsökare.

Fri inryckning och definition av fri inryckning?

	Tillämpar Ni fri inryckning?	Definition av begreppet fri inryckning	
Alingsås, Vårgårda RB	Ja	Vid stora larm på deltidsstationer finns denna möjlighet	
Berslagsslagens RB	Ja	Ingen kommentar	
Bohus RB	Ja	Då kommer de som vill, kan och som har hörsammat larmet	
Jämtlands RB	Ja	Vid stort larm. Endast beredskapsstyrkan vid litet- och förstärkningslarm	
Karlstadsregionens RB	*)	*) Endast fri inryckning vid drunkning på våra 10 deltidsstationer, detta för snabbare hjälp om någon är i närheten av station. I övrigt ingen fri inryckning.	
KF Södra Hälsingsland	Ja **)	***) På en av våra deltidsstationer i förbundet	
RB Mitt Bohuslän	Nej ***)	****) Vi jobbar enbart med personal i tjänst eller jour, däremot har IL möjlighet att begära stort larm, vilket innebär att samtlig personal på en station har befogenhet att rycka in.	
Sydöstra Skånes RB	Nej ****)	*****) Fri inryckning togs bort år 2000. Vi larmar nästa enhet/station efter behov och insatsförmåga	
Södra Dalarnas RB	Nej *****)	*****) Generellt tillämpas ej "fri inryckning". Vid en station där bemanningen är 1+2 tillämpas dock fri inryckning.	
Södra Älvsborgs RB	Nej *****)	*****) Vi räknar med dom styrkor SÄRF förfogar över totalt 87 man i beredskap hel och deltid.	
Västra Mälardalens RB	Ja *** *****)	*** *****) Vid station (22) Kolsva som endast har 2 i numrär. På dagtid finns nästan bara dessa två (rekryteringsproblem deltid). OBS! Vid larm till Kolsvas område larmas alltid station Köping 5 man heltid. Körtid ca 10 minuter.	

Vad skall Ert Räddningstjänstförbund ha för förmåga enligt Ert handlingsprogram vid lägenhets- och villabrand?

	..invändig och utvändig släckning	Invändig släckning	Utvändig släckning
Alingsås, Vårgårda RB	2 styrkor eller fler	Enskild styrka	Enskild styrka
Berslagslagens RB	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Bohus RB	Ej svar	Invändig släckning eller	Utvändig släckning
Jämtlands RB	*)		
Karlstadsregionens RB	**)		
KF Södra Hälsingsland	***)		
RB Mitt Bohuslän	Ja ****)	Ja	Ja
Sydöstra Skånes RB	*****)		
Södra Dalarnas RB	Ja *** ***)	Ej svar	Ej svar
Södra Älvsborgs RB	Ja *** ****)		
Västra Mälardalens RB	Ja		

*) 32 stationer med skiftande förmåga. Bifogar vår förmåga

***) 10 stationer har in- och utvändig släckning. En station har utvändig släckning + brandväret endast utvändigt.

****) I handlingsprogrammet (HP) för mandatperioden har vi inte angett förmågan i dessa termer.

*****) Vi har två stationer som inte klarar invändig släckning initialt, men som vid förstärkning från annan station kan bistå med uppgiften (Hedekas och Skaftö. Båda 1+3 station) Uddevalla, Lysekil samt Munkedal klarar båda uppgifterna eftersom numerären är 1+5. Brastad och Ljungskile klarar antingen eller, numerär 1+4.

*****) Redovisas ej i handlingsprogrammet. Det är en operativ fråga. Vår grundsyn på Operativ Räddningstjänst är följande. Närmsta enhet/ station larmas och därefter efter insatsförmåga och ledningsbehov. Vi tar dessutom höjd för årstid och tidpunkt på dygnet. Detta innebär att det blir en väldigt differentierad utlarmning. På automatiska brandlarm har vi differentierad utlarmning efter verksamhet och tidpunkt på dygnet. Många av anläggningarna åker vi med låg prio (utan påkalla fri väg). Sedan 2013 har vi gemensamt larm & Ledningscentral för de fem Räddningstjänster som finns inom område Syd. Inre Befäl systemledning och Larmbefäl insatsledning.

*** ***) Normalt utför enskild räddningsstyrka antingen invändig eller utvändig livräddnings- och släckinsats. Samtidig in- och utvändig släckning kan utföras först när flera räddningsstyrkor arbetar tillsammans.

*** ****) Invändig och utvändig släckning gäller för Borås, Ulricehamn, Skene. Övriga stationer är deltidstationer. Handlingsprogrammet anger inte detta direkt, till viss del kopplat var händelsen inträffat.

**** ****) Fordrar tvåstationslarm